

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

Rīgā

25.11.2024.

Nr. 1-12/15

**SIA "Milur" sociālās aprūpes un
sociālās rehabilitācijas centra "Auce"
direktoram J. Vatčenko
sacauce@gmail.com**

Informācijai:
**Latvijas Republikas
Labklājības ministram U. Augulim
lm@lm.gov.lv**

**Veselības inspekcijas
vadītājai A. Slokenbergai
vi@vi.gov.lv**

**Dobeles novada pašvaldības
izpilddirektoram A.Vilkam
dome@dobelev.lv**

**Ziņojums Par cilvēktiesību nodrošināšanu SIA "Milur" sociālās aprūpes un sociālās
rehabilitācijas centrā "Auce"**

Viena no tiesībsarga funkcijām ir veicināt privātpersonas cilvēktiesību aizsardzību.¹ Tādēļ tiesībsargs jau vairākus gadus par vienu no prioritātēm savā darbībā ir izvirzījis personu ar īpašām vajadzībām tiesību aizsardzību ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās.

¹ [Tiesībsarga likuma](#) 11. panta 1. punkts

Tiesībsargs saskaņā ar Tiesībsarga likuma 11. pantā noteiktajām funkcijām un pildot 12. pantā noteiktos uzdevumus², ir tiesīgs pārbaudīt cilvēktiesību standartu ievērošanu visās sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās Latvijā. Veicot vizītes, Tiesībsarga biroja darbinieku mērķis ir panākt vispārējo sadzīves apstākļu uzlabošanu institūcijās un sniegto sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu atbilstību Latvijas Republikas normatīvajos aktos un starptautiskajos cilvēktiesību dokumentos noteiktajām prasībām, kā arī iemītnieku cilvēktiesību ievērošanu.

Vizītes laikā Tiesībsarga biroja darbiniekiem ir tiesības:

- brīvi pārvietoties visā institūcijas teritorijā;
- apmeklēt visas telpas institūcijā;
- vienatnē satikties ar institūcijas iemītniekiem un viņus intervēt;
- pieprasīt un saņemt no institūcijas administrācijas jebkāda veida dokumentus, paskaidrojumus un cita veida informāciju, lai nepieļautu tajā esošo personu cilvēktiesību pārkāpumus un cilvēka cieņu pazemojošu attieksmi.

Pamatojoties uz iepriekš minēto, Tiesībsarga biroja Prevencijas daļas juridiskā padomniece Z. Rūsiņa un vecākā juriste S. Garsvāne sadarbībā ar Labklājības ministrijas pārstāvjiem 2024. gada 30. maijā bez iepriekšēja brīdinājuma apmeklēja SIA "Milur" sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas centru "Auce", Tehnikas ielā 12, Aucē, Dobeles novadā (turpmāk - Centrs). Vizītes mērķis bija iepazīties ar cilvēktiesību nodrošināšanas aspektiem Centrā un noskaidrot jautājumus par iemītnieku tiesībām uz privātās dzīves neaizskaramību, sniegto ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu un vispārējiem sadzīves apstākļiem. Vizītes laikā Tiesībsarga biroja darbinieki vērtēja Centrā sniegto pakalpojumu atbilstoši šī brīža spēkā esošajam Latvijas Republikas normatīvajam regulējumam³ un starptautiskajos cilvēktiesību dokumentos noteiktajām prasībām⁴.

² Tiesībsargam ir šādas [likumā](#) noteiktas funkcijas: 1) veicināt privātpersonas cilvēktiesību aizsardzību; 2) sekmēt vienlīdzīgas attieksmes principa ievērošanu un jebkāda veida diskriminācijas novēršanu; 3) izvērtēt un veicināt labas pārvaldības principa ievērošanu valsts pārvaldē; 4) jautājumos, kas saistīti ar cilvēktiesību un labas pārvaldības principa ievērošanu, atklāt trūkumus tiesību aktos un to piemērošanā, kā arī veicināt šo trūkumu novēršanu; 5) sekmēt sabiedrības informētību un izpratni par cilvēktiesībām, par šo tiesību aizsardzības mehānismiem un par tiesībsarga darbu.

³ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums, Ministru kabineta 2017. gada 13. jūnija noteikumi Nr. 338 „Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem”, Ministru kabineta 2000. gada 12. decembra noteikumi Nr. 431 “Higiēnas prasības sociālās aprūpes institūcijām”, Ministru kabineta 2019. gada 2. aprīļa noteikumi Nr. 138 “Noteikumi par sociālo pakalpojumu saņemšanu”.

⁴ Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija, ANO Vispārējā cilvēktiesību deklarācija, ANO Organizācijas Starptautiskais pakts par pilsoņu un politiskajām tiesībām, ANO Konvencijas par personām ar invaliditāti tiesībām, Eiropas Padomes Konvencija par spīdzināšanas un necilvēcīgas vai pazemojošas rīcības vai soda novēršanu,

Vizītes dienā Tiesībsarga biroja darbinieki un Labklājības ministrijas pārstāvji tikās ar Centra valdes priekšsēdētāju J. Vatčenko, Centra atbildīgajiem darbiniekiem, kā arī intervēja atsevišķus iemītniekus, lai noskaidrotu viņu viedokli par sniegto īslaicīgas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu.

Vizītes laikā Tiesībsarga biroja darbinieki sniedza Centra darbiniekiem ieteikumus un rekomendācijas ar mērķi pilnveidot konstatētos trūkumus, kas negatīvi ietekmē iemītniekiem sniegtā pakalpojuma kvalitāti (iemītnieku privātās dzīves neaizskaramību, iemītnieku personīgās higiēnas savlaicīgu nodrošināšanu, ikdienas nodarbību un brīvā laika pavadīšanas iespēju nodrošināšanu, ikdienas pastaigu svaigā gaisā nodrošināšanu u.tml.).

Ņemot vērā, ka Tiesībsarga biroja pārstāvju vizīte notika 2024. gada 30. maijā, iespējams, uz doto brīdi Centra administrācija jau ir veikusi virkni uzlabojumu Centra darbībā un daļa no rekomendācijām, kuras būs norādītas zemāk, jau ir izpildītas. Līdz ar to aicinu Centra administrāciju informēt tiesībsargu par visām līdz šim veiktajām darbībām, kas notikušas pēc Tiesībsarga biroja pārstāvju un Labklājības ministrijas speciālistu vizītēm.

Šis ziņojums ir sagatavots par tiesībsarga konstatētajiem trūkumiem Centra darbā, savukārt Labklājības ministrijas vērtējums un rekomendācijas attiecībā uz Centrā nodrošināto sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojuma pilnveidošanu ir sniegtas atsevišķā aktā par pārbaudi.

Zemāk ir apkopotas Tiesībsarga biroja pārstāvju vizītes laikā sniegtās mutiskās rekomendācijas un arī pamatojums to izpildes nepieciešamībai, lai ikvienam Centra iemītniekam būtu nodrošināts tāds pakalpojuma klāsts, kas atbilst gan Latvijas Republikas normatīvajos aktos noteiktajiem principiem, gan arī starptautisko cilvēktiesību standartiem un prasībām.

Eiropas Komitejas spīdzināšanas un necilvēcīgas vai pazemojošas rīcības vai soda novēršanai (CPT) 2020. gada 21. decembra Datu apkopojums "Personas, kurām atņemta brīvība sociālās aprūpes iestādēs", Eiropas Komitejas spīdzināšanas un necilvēcīgas vai pazemojošas rīcības vai soda novēršanai (CPT) ziņojumi par vizītēm uz Eiropas Padomes dalībvalstīm (t. sk. Latvijas Republiku).

1. Vispārīga informācija par Centru

[1.1] Saskaņā ar Labklājības ministrijas Sociālo pakalpojumu sniedzēja reģistrā iekļauto informāciju Centrs ir reģistrēts kā ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcija, līdz ar to Centra darba principus un darba organizāciju nosaka Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums, Ministru kabineta 2017. gada 13. jūnija noteikumi Nr. 338 „Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem”, Ministru kabineta 2000. gada 12. decembra noteikumi Nr. 431 “Higiēnas prasības sociālās aprūpes institūcijām” un arī Ministru kabineta 2019. gada 2. aprīļa noteikumi Nr. 138 “Noteikumi par sociālo pakalpojumu saņemšanu”.

[1.2] Saskaņā ar Centra administrācijas sniegto informāciju vizītes dienā ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumus saņēma 56 personas, savukārt plānotais vietu skaits Centrā ir 52 vietas.

Centrs ir izvietots trīs stāvu ēkā, kur atrodas gan iemītnieku istabas, gan darbinieku kabineti, gan arī saimniecības telpas. Centra ēkai pieguļošā teritorija – pagalms, ir samērā neliels un tikai daļēji ir labiekārtots pastaigām svaigā gaisā un brīvā laika pavadīšanas iespējām tām personām, kuras saņem ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumus (piemēram, Centra teritorijā nav ierīkoti atpūtas laukumi, nojume un cits nepieciešamais aprīkojums).

Centra durvis no pirmā stāva uz otro un trešo stāviem visu laiku ir slēgtas un tur var nokļūt tikai ar Centra apsarga atļauju, speciālu koda atslēgu vai arī izmantojot pie ārdurvīm esošo zvana pogu. Tādējādi secināms, ka abos stāvos izvietotas Centra telpas pēc savas būtības ir slēgta tipa nodaļas, kuru iemītniekiem nav paredzēta iespēja patstāvīgi atstāt Centra telpas (piemēram, doties pastaigās svaigā gaisā) bez Centra darbinieku atļaujas un palīdzības.

Pozitīvi vērtējams, ka Centrā ir lifts, līdz ar to visiem iemītniekiem ar kustību traucējumiem ir nodrošināta iespēja pārvietoties gan Centra telpās, gan arī doties ārpus Centra telpām.

2. Vispārējie sadzīves apstākļi Centrā

[2.1] Centra iemītnieki ir izvietoti ēkas otrajā un trešajā stāvā, kur atrodas gan iemītnieku istabas, sanitārās telpas, virtuve, ēdamzāle, daži darbinieku kabineti un arī saimnieciskās telpas. Ēkas pirmajā stāvā atrodas sociālās rehabilitācijas nodaļa ar plašu nodarbības telpu, kā arī ir iekārtota atsevišķa telpa apmeklētājiem – tikšanās telpa. Savukārt Centra trešajā stāvā atrodas arī slēgtā nodaļa (tā saucamā demenču nodaļa).

Izvērtējot vispārējos sadzīves apstākļus Centrā, secināms, ka kopumā iemītnieku istabas, koplietošanas telpas un arī sanitārās telpas ir vērtējamas kā daļēji atbilstošas sniegtajam pakalpojumam. Atsevišķas iemītnieku istabas, koplietošanas telpas un arī sanitārās telpas (labierīcības, dušas un vannas telpas), kuras sen nav renovētas, vizuāli izskatās nolietotas un ar apdares bojājumu pazīmēm (nodrupusi krāsa, iedobumi grīdas segumā u.tml.). Dažās Centra koplietošanas telpās grīdas segums ir nolietots un izskatās vizuāli nepievilcīgi.

Vizītes laikā ir konstatēts, ka Centra trešajā stāvā iemītniekiem paredzētajā sanitārajā telpā (dušas telpā) uz griestiem ir plaši pelējuma sēnītes rajoni. Norādāms, ka Centra koplietošanas telpās pelējuma sēnītes esamība paaugstina elpceļu saslimšanu un alerģisko reakciju risku un šādas dušas telpas izmantošana ikdienā būtiski apdraud Centra iemītnieku un darbinieku veselību un pat dzīvību. Tādējādi norādāms, ka atsevišķās Centra iemītnieku istabās, sanitārajās telpās un arī koplietošanas telpās ir nepieciešams remonts.

Iemītnieku dušas telpa trešajā stāvā (2024. gada 30. maijs)

[2.2] Apskatot vairāku iemītnieku istabas Centrā, secināms, ka tikai atsevišķas no tām ir iekārtotas mājīgā gaisotnē un ir individualizētas (TV, radio, personīgās mantas, u.tml.). Tajā pašā laikā daļa iemītnieku istabu izskatījās bezpersoniskas un tajās atradās tikai gultas un naktsskapīši. Tādējādi atsevišķas istabas neizskatās pēc istabām, kuras ilgstoši kalpotu par pastāvīgu mājvietu institūcijas iemītniekiem. Ņemot vērā, ka Centrs saviem iemītniekiem nodrošina pastāvīgu dzīvesvietu, nav pieļaujama situācija, ka tie iemītnieki, kuri veselības stāvokļa vai citu iemeslu dēļ nav spējīgi iekārtot savas istabas personalizēti, mājīgi un vizuāli pievilcīgi, dzīvo telpās, kas līdzinās ārstniecības iestāžu vai kopmītnes telpām.

Norādāms, ka ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā darbs ir organizējams tā, lai tās vidi tuvinātu ģimeniskai videi⁵. Turklāt institūcijas vadītāja kompetencē ir pieņemt lēmumus par iestādes darba attīstību vai optimizāciju un attiecīgām izmaiņām, lai sniegtu iemītnieku vajadzībām atbilstošākus pakalpojumus. Tas ietver arī lēmumus par iemītnieku istabu un atpūtas zonu noformēšanu, iemītnieku nodrošināšanu ar individualizētu apģērbu, tiesībām glabāt personīgās mantas, kas nepārprotami palielina viņu drošības sajūtu un autonomiju.

Ņemot vērā minēto un saskaņā ar Ministru kabineta 2017. gada 13. jūnija noteikumu Nr. 338 „Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem” 10.2. apakšpunktā⁶ noteikto, var secināt, ka vairākas Centra telpas un vide tomēr nav piemērotas sociālā pakalpojuma sniegšanai: telpas nav piemērotas un aprīkotas atbilstoši to lietošanas mērķim, ievērojot iemītnieku vecumu un funkcionālo stāvokli.

[2.3] Vizītes laikā bija konstatēts, ka gandrīz visās iemītnieku istabās atrodas tikai gultas un naktsskapīši personīgajām mantām. Iemītnieku istabās nav novēroti skapji, kur iemītnieki varētu glabāt savas drēbes un virsdrēbes, kā arī citas personīgās mantas. Vienlaikus, gandrīz visās iemītnieku istabās, zem gultām vai arī istabu stūros ir novēroti dažāda lielums maiši un kastes, kur glabājās iemītnieku personīgais apģērbs un arī mantas. Savukārt, iemītnieku drēbēm paredzētie skapji ir izvietoti Centra gaitenīšos, kā rezultātā jau tā pārāpdzīvotās iemītnieku istabas tiek aizkrāmētas ar dažādām mantām, ka nešaubīgi traucē ne tikai Centra iemītnieku ikdienas dzīvi, bet arī ievērojami apgrūtinā Centra darbinieku ikdienas darbu veikšanu.

Iemītnieku istaba (2024. gada 30. maijā)

⁵ [Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma](#) 4. panta 6. punktā noteiktais princips

⁶ [Ministru Kabineta 2017. gada 13. jūnija noteikumi Nr. 338 „Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem”](#)

Iemītnieku istaba (2024. gada 30. maijā)

Norādāms, ka saskaņā ar Ministru kabineta 2012. gada 12. decembra noteikumu Nr. 431 „Higiēnas prasības sociālās aprūpes institūcijām” 1. pielikumā⁷ noteikto, iemītnieku dzīvojamā istabā – guļamtelpā (6,0 m² uz vienu cilvēku) ir jābūt koplietošanas skapim, galdam, individuālai gultai, krēslam un skapītim personīgajām mantām. Savukārt, guļamtelpā (4,0 m² uz vienu cilvēku) ir jābūt individuālai gultai un skapītim personīgajām mantām. Vizītes laikā ir secināts, ka iemītnieku istabas ir pārāpdzīvotas un dažās no tām ir izvietoti pieci un pat seši iemītnieki. Turklāt, arī no Centra administrācijas sniegtās informācijas izriet, ka atsevišķās iemītnieku istabās nav nodrošinātas paredzētās higiēnas prasības attiecībā uz noteikto kvadrāturu (6,0 m² un 4,0 m² uz vienu cilvēku, atkarībā no istabas veida). Tādejādi, Centra administrācija iemītnieku istabās nav nodrošinājusi Latvijas Republikas normatīvajos aktos noteikto prasību ievērošanu attiecībā uz iemītniekiem paredzēto istabu iekārtojumu, kā arī minimālajām higiēnas prasībām.

[2.4] Vizītes dienā Tiesībsarga biroja darbinieki konstatēja, ka Centra otrajā stāvā bija jūtama izteikti nepatīkama smaka, kas nāca no virtuves. Šāda situācija liecina par nepietiekamu telpu ventilāciju Centrā. Norādāms, ka Centra otrajā stāvā, cieši blakus Centra virtuvei un ēdamzālei, atrodas arī iemītnieku istabas. Līdz ar to, ja virtuvē netiek nodrošināta pietiekami jaudīga ventilācija, tas negatīvi ietekmē arī iemītnieku ikdienas dzīvi savās istabās.

⁷ [Ministru Kabineta 2012. gada 12. decembra noteikumi Nr. 431 „Higiēnas prasības sociālās aprūpes institūcijām”](#)

Atsevišķās Centra koplietošanas telpās – īpaši gaitenēs, bija novērots, ka tajās ilgāku laika periodu nebija veikti ikdienas uzkopšanas darbi. Grīdas segums nebija tīrīts gan Centra koplietošanas telpās, gan atsevišķu iemītņieku istabās. Uz grīdas atsevišķās vietās bija redzami mētājosies papīra gabaliņi. Savukārt uz atsevišķu mēbeļu virsmām bija redzami putekļi, kas liecina par to, ka Centra darbinieki savus darba pienākumus ikdienā veic vai nu nepilnā apjomā vai arī nekvalitatīvi.

[2.5] Saskaņā ar Centra darbinieku sniegto informāciju, iemītņiekiem ir nodrošinātas iespējas saņemt un izmantot nepieciešamos tehniskos palīg līdzekļus. Tomēr, saņemtā informācija liecināja, ka visi Centrā esošie tehniskie palīg līdzekļi ir saņemti no humānās palīdzības organizācijām. Attiecīgi secināms, ka Centrā esošie tehniskie palīg līdzekļi nav individuāli pielāgoti iemītņiekiem.

Negatīvi vērtējams, ka Centrā, kur daļa no esošajiem iemītņiekiem ir guļošanas personas un arī personas ar kustību traucējumiem, nav nozīmēts atbildīgais darbinieks, kurš savlaicīgi risinātu jautājumus, kas saistīti ar iemītņieku nodrošināšanu ar viņu vecumam un objektīvajam veselības stāvoklim nepieciešamajiem tehniskajiem palīg līdzekļiem.

Norādāms, ka Centra administrācijas pienākums ir nodrošināt ikvienam iemītņiekam viņa vajadzībām individuāli pielāgotus tehniskos palīg līdzekļus, kā arī regulāru tehnisko apkopi visiem izsniegtajiem tehniskajiem palīg līdzekļiem, lai savlaicīgi risinātu jautājumus par to maiņu vai remontu.

[2.6] Negatīvi vērtējams, ka Centrā, iemītņiekiem pieejamā vietā nav bijušas manītas priekšlikumu/sūdzību kastītes, tādējādi Centra administrācija nav nodrošinājusi iemītņieku un viņu tuvinieku tiesības izteikt ierosinājumus un/vai savas pretenzijas attiecībā uz Centrā sniegto pakalpojumu kvalitāti. Norādāms, ka ikvienam Centra iemītņiekam un viņa tuviniekiem, saņemot ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu, ir jābūt arī iespējai iesniegt savas sūdzības un ierosinājumus attiecībā uz Centra darba pilnveidošanu. Turklāt pastāv arī varbūtība, ka kāds no iemītņiekiem vai viņa tuviniekiem šādā veidā anonīmi ziņos par, iespējams, novērotajiem pārkāpumiem Centrā vai arī noziedzīgajiem nodarījumiem.

Norādāms, ka pēc Tiesībsarga biroja darbinieku lūguma, Centra administrācija ir iesniegusi izvērtēšanai 2016. gada 6. oktobra (ar labojumiem, kas izdarīti 2020. gada 1. janvārī) SIA "Milur" SARC "Auce" kārtību, kādā klientiem iesniedzami ierosinājumi un sūdzības, kā arī to izskatīšanas kārtību. Izvērtējot minēto iekšējo normatīvo aktu ir secināts, ka tas nosaka Centra iemītņieku tiesības vērsties ar saviem iesniegumiem, ierosinājumiem un sūdzībām tieši pie Centra direktora,

galvenokārt rakstiskā veidā un arī norādot savu vārdu un uzvārdu. Tādējādi Centra administrācija ir noteikusi, ka ar ierosinājumiem un sūdzībām var vērsties tikai paši Centra iemītnieki, turklāt tikai identificējot sevi. Attiecīgi, Centra administrācija nav paredzējusi, ka pie Centra direktora ar ierosinājumiem un sūdzībām var vērsties arī Centrā dzīvojošo iemītnieku ģimenes un draugi, kā arī nav paredzēta kārtība, ka ikviens Centra iemītnieks un arī viņa ģimene un draugi var vērsties ar saviem ierosinājumiem un sūdzībām arī anonīmi.

Pamatojoties uz iepriekš minēto, Centra administrācijai ir jānodrošina priekšlikumu/sūdzību kastītes novietošana visiem iemītniekiem pieejamā vietā, kā arī tās regulāra pārbaude (vismaz vienu reizi divās dienās), tādējādi savlaicīgi reaģējot uz visiem iemītnieku izteiktajiem ierosinājumiem vai sūdzībām. Vienlaikus Centra administrācijai ir arī jānodrošina atbilžu sniegšana uz visiem ienākošajiem ierosinājumiem (arī anonīma rakstura, piemēram, sniedzot uz tiem atbildes Centra kopējo sanāksmju laikā), lai nākotnē novērstu iespējamās konfliktsituācijas un iemītnieku tiesību pārkāpumus.

[2.7] Izvērtējot Centra administrācijas sniegto informāciju, Tiesībsarga biroja pārstāvji nav guvuši pārliecību, ka no administrācijas puses tiek veicināta sociālās aprūpes padomes darbība un iemītnieki un viņu piederīgie tiek iesaistīti to jautājumu risināšanā, kas attiecināmi uz iemītnieku tiesību ievērošanas un aizsardzības aspektiem.

Akcentējams, ka no Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma, kā arī Eiropas Komitejas spīdzināšanas un necilvēcīgas vai pazemojošas rīcības vai soda novēršanai sniegtajām rekomendācijām nepārprotami izriet, ka ikvienā institūcijā ir jābūt darboties spējīgai sociālās aprūpes padomei, kuras pamatfunkcija – ciešā sadarbībā ar institūcijas administrāciju risināt visus iemītniekiem aktuālos jautājumus, nodrošinot interešu pārstāvību dialogā starp iemītniekiem un institūcijas darbiniekiem, kas sekmētu ne tikai iemītnieku tiesību ievērošanu, bet arī sniegtā pakalpojuma ilgtspējīgu kvalitāti.

[2.8] Rekomendācijas:

1. **Centra administrācijai** rast iespēju nodrošināt remontu tajās iemītnieku istabās, koplietošanas un sanitārajās telpās, kuras sen nav renovētas un vizuāli izskatās nolietotojušas.
2. **Centra administrācijai** nodrošināt iemītniekiem nepieciešamo atbalstu savu dzīvojamo istabu individualizēšanai, tādējādi iekārtotu tās mājīgi, maksimāli tuvinot ģimeniskai videi.
3. **Centra administrācijai** veikt visas nepieciešamās darbības, lai novērstu Centra trešajā stāvā iemītniekiem paredzētajā sanitārajā telpā (dušas telpā) uz griestiem esošo pelējuma sēnīti un tās negatīvo ietekmi uz iemītnieku un darbinieku veselības stāvokli.
4. **Centra administrācijai** nodrošināt Ministru kabineta 2012. gada 12. decembra noteikumu Nr. 431 „Higiēnas prasības sociālās aprūpes institūcijām” 1. pielikumā noteikto prasību izpildi attiecībā uz Centra iemītniekiem paredzēto istabu iekārtojumu un higiēnas prasībām attiecībā uz noteikto kvadratūru istabās.
5. **Centra administrācijai** nodrošināt telpu savlaicīgu vēdināšanu un arī risināt jautājumu par telpu ventilāciju.
6. **Centra administrācijai** nodrošināt un uzraudzīt regulāru telpu ikdienas uzkopšanu visās Centra telpās. Tādējādi nepieļaujot situācijas, kad atsevišķās koplietošanas telpas, iemītnieku istabas un arī saimniecības telpas ilgstoši nav tīrītas un dezinficētas. Lai nepieļautu līdzīgu situāciju rašanos, nepieciešams nodrošināt pastiprināta kvalificēta sociālās aprūpes personāla uzraudzību pār jaunāko jeb palīgpersonālu.
7. **Centra administrācijai** nodrošināt normatīvajos aktos noteiktās prasības attiecībā uz iemītniekiem individuāli pielāgotajiem nepieciešamajiem tehniskajiem palīg līdzekļiem, kā arī nodrošināt to drošumu ilgtermiņā.
8. **Centra administrācijai** nodrošināt priekšlikumu/sūdzību kastītes ierīkošanu iemītniekiem un viņu tuviniekiem pieejamā vietā, kā arī pārstrādāt kārtību, kādā veidā Centrs izskata saņemtās sūdzības un priekšlikumus un sniedz uz tām atbildes.
9. Lai ievērotu Eiropas Komitejas spīdzināšanas un necilvēcīgas vai pazemojošas rīcības vai soda novēršanai rekomendācijas attiecībā uz Centra iemītnieku interešu aizsardzības izpildi, kā arī Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 30. pantā noteiktās prasības, aicinu **Centra administrāciju** veicināt sociālās aprūpes padomes darbību.

3. Iemītnieku privātuma nodrošināšana Centrā

[3.1] Vizītes laikā ir konstatēts, ka Centra iemītnieki pārsvarā ir izvietoti trīsvietīgajās un divvietīgajās istabās. Savukārt ļoti negatīvi vērtējams, ka daļa Centra iemītnieku ir izvietoti arī četrvietīgajās istabās, kā arī Centrā ir viena piecvietīgā un divas sešvietīgās istabas. Atsevišķās istabās bija arī novērots, ka iemītnieku gultas atrodas ļoti cieši blakus viena otrai – attālumam starp atsevišķu iemītnieku gultām nepārsniedzot pat vienu metru (piemēram, Centra otrajā stāvā esošā istaba Nr. 4, kurā bija izvietoti pieci iemītnieki, diviem no kuriem gultas ir izvietotas cieši viena blakus otrai - kā laulātajam pārim).

Norādāms, ka no starptautisko cilvēktiesību viedokļa raugoties, vispārējiem sadzīves apstākļiem institūcijās ir jābūt ne tikai higiēnas prasībām atbilstošiem, bet arī tādiem, kas nepieļauj pārapdzīvotību istabās, tādējādi nodrošinot nepieciešamo komforta līmeni ikvienam istabas iemītņiekam. Līdz ar to, iemītnieku izvietošana četrvietīgajās, piecvietīgajās un sešvietīgās istabās, īpaši situācijās, ja iemītnieku gultas atrodas cieši viena blakus otrai, nespēj nodrošināt tiesību uz privātās dzīves neaizskaramību ievērošanu.

Ņemot vērā, ka daļa Centra iemītnieku ir guļošanas personas un personas ar funkcionāliem traucējumiem, kuras atrodas savās istabās visu diennakti un ir spiesti visu laiku pavadīt guļot blakus citiem istabas biedriem un arī novērot, kā Centra darbinieki nodrošina ikdienas higiēnas aprūpi blakus guļošajiem iemītņiekam secināms, ka Centrā netiek nodrošinātas tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību.

Arī situācijās, ja iemītnieku istabās jāizmanto sēdpodu, tiem jābūt novietotiem aiz norobežojošiem aizslietņiem. Tāds pats princips ir arī attiecināms uz gadījumiem, kad Centra iemītņiekam ar funkcionāliem traucējumiem tiek mainīti inkontinences līdzekļi, lai nepieļautu situācijas, kad visus personīgās higiēnas procesus ikdienā ir spiesti novērot arī pārējie istabas kaimiņi.

No cilvēktiesību viedokļa raugoties, visās situācijās, kad Centra iemītņiekam, kuri sava objektīvā veselības stāvokļa dēļ ir guļoši un īpaši aprūpējami, netiek nodrošināta privātās dzīves neaizskaramība, var tikt vērtētas arī kā pazemojoša izturēšanās pret personām ar īpašām vajadzībām. Līdz ar to ļoti būtiski ir nodrošināt Centra iemītņiekam privātās dzīves neaizskaramības principa ievērošanu saskaņā ar normatīvajā regulējumā un vispārējos cilvēktiesību standartos noteiktajām prasībām.

Akcentējams, ka Eiropas Komiteja spīdzināšanas un necilvēcīgas vai pazemojošas rīcības vai soda novēršanai ir norādījusi, ka ilgstošas sociālās aprūpes institūcijām jānodrošina mājīga, individualizēta vide, kas sniedz zināmu privātumu. Katram iemītniekam jābūt personiskai, slēdzamai telpai, kurā glabāt savas personiskās mantas un arī iespējai apgērbties un noģērbties, mazgāties, iet dušā un vannoties apstākļos, kuros tiek respektēts viņu privātums. Turklāt, īpaša uzmanība jāpievērš vecāka gadagājuma iemītnieku un/vai iemītnieku ar fizisko spēju traucējumiem īpašajām vajadzībām. Klienti arī ir jāmudina padarīt savas telpas personiskākas.⁸

[3.2] Rekomendācija:

1. **Centra administrācijai** nodrošināt iemītnieku privātās dzīves neaizskaramības principa ievērošanu saskaņā ar normatīvajā regulējumā un vispārējos cilvēktiesību standartos noteiktajām prasībām.

4. Cieņpilnas attieksmes pret iemītniekiem nodrošināšana Centrā

[4.1] Vizītes dienā Tiesībsarga biroja darbinieki secināja, ka Centrā esošajās aprūpes procesa nodrošināšanas lapās bija ieraksti, ka iemītniekiem personīgās higiēnas pasākumi (mazgāšana) ir nodrošināti vidēji trīs reizes mēnesī, kas formāli atbilst Latvijas normatīvajos aktos noteiktajam minimumam⁹, bet to nevar uzskatīt par personīgās higiēnas veikšanu atbilstoši katra iemītnieka individuālajām vajadzībām.

Eiropas Komiteja spīdzināšanas un necilvēcīgas vai pazemojošas rīcības vai soda novēršanai ir norādījusi, ka ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijām jānodrošina regulāra karstā ūdens padeve, un iemītniekiem jābūt iespējai nomazgāties dušā vismaz divas reizes nedēļā un biežāk, ja nepieciešams.¹⁰

Norādāms, ka arī attiecībā uz iemītnieku gultas veļas maiņu Tiesībsarga biroja darbinieki secināja, ka tā pārsvarā notiek vienlaikus ar iemītniekiem veiktajiem personīgās higiēnas pasākumiem (mazgāšanu), kas arī ir pretrunā ar Latvijas Republikas normatīvajos aktos noteikto kārtību¹¹ (ne retāk, kā vienu reizi septiņās dienās guļošām personām un ne retāk kā reizi 10 dienās pārejām

⁸ [Eiropas Komitejas spīdzināšanas un necilvēcīgas vai pazemojošas rīcības vai soda novēršanai \(CPT\) 2020. gada 21. decembra Datu apkopojuma "Personas, kurām atņemta brīvība sociālās aprūpes iestādēs"](#) 10. punkts

⁹ [Ministru kabineta 2000. gada 12. decembra noteikumu Nr. 431 "Higiēnas prasības sociālās aprūpes institūcijām"](#) 8.1. un 14.¹ punkts

¹⁰ [Eiropas Komitejas spīdzināšanas un necilvēcīgas vai pazemojošas rīcības vai soda novēršanai \(CPT\) 2020. gada 21. decembra Datu apkopojums "Personas, kurām atņemta brīvība sociālās aprūpes iestādēs"](#) 14. punkts

¹¹ [Ministru kabineta 2000. gada 12. decembra noteikumu Nr. 431 "Higiēnas prasības sociālās aprūpes institūcijām"](#) 8.1. punkts

personām). Tādējādi Centrā esošā prakse, kad iemītniekiem piedāvā veikt personīgās higiēnas pasākumus vidēji trīs reizes mēnesī, nav uzskatāma par atbilstošu iemītnieku individuālajām vajadzībām, ņemot vērā Latvijā esošās klimatiskās izmaiņas (piemēram, karstas vasaras laikā iemītnieku personīgās higiēnas pasākumi nešaubīgi jānodrošina ne vien regulāri, bet katru dienu).

[4.2] Centra otrajā stāvā ir iekārtota neliela ēdamzāle, kurā ēdienreizes iespējams nodrošināt vienlaicīgi nelielam iemītnieku skaitam (aptuveni līdz 17 personām), paredzot ēdināšanu maiņās. Savukārt Centra iemītniekiem, kas ir guloši un nespēj pārvietoties patstāvīgi un iemītniekiem, kuri ir izteikuši vēlmi ēst savās istabās, ēdiens tiek piegādāts tieši uz istabu.

Centra ēdamzālē bija novērots, ka pie galdiem ir izvietoti nevis krēsli, bet gan tikai taburetes, kurām nav atzveltnes. Attiecīgi, šādas mēbeles nav piemērotas personām ar kustību traucējumiem un nav uzskatāmas par atbilstošām ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūciju iemītniekiem. Tiesībsarga biroja darbinieki arī novēroja, ka minētā iemesla dēļ pusdienu laikā nebija nodrošināta atbilstoša iemītnieku pozicionēšana un/vai pozu korigēšana ēdināšanas procesa laikā. Tādējādi iemītnieki sēž nepiemērotās, neergonomiskās pozās gan ēdināšanas laikā, gan arī brīvajā laikā un Centra darbinieki nemudina viņus apsēsties ergonomiski pareizi un ērti.

Vizītes dienā Tiesībsarga biroja darbinieki konstatēja, ka Centra administrācija nav nodrošinājusi iemītniekiem ēdienreizēm un galda kultūrai piemērotus galda piederumus un arī pilnvērtīgu darbinieku atbalstu iemītnieku ēdināšanas laikā. Centra iemītniekiem netiek nodrošināti pielāgoti galda piederumi - pretslīdes paliktņi traukiem ēdienreižu laikā un salvetes mutes un roku noslaucīšanai.

Norādāms, ka arī personām ar īpašām vajadzībām ir jānāca izpratne par vizuāli estētisku un funkcionālu galda klāšanu, kā arī vispārpieņemtu ēdināšanas procesu. Savukārt nemotivējot iemītniekiem pašapkalpošanās kultūru pie galda, tiek degradēta iemītnieku ar īpašām vajadzībām izpratne par vispārpieņemtu ēdināšanas procesu.

Pamatojoties uz iepriekš minēto, Centra administrācijai jārod iespēja nodrošināt iemītniekiem ēdienreizēm atbilstošus galda piederumus un arī darbinieku atbalstu, lai ne tikai ievērotu normatīvajos aktos noteiktās prasības, bet arī veicinātu galda kultūras prasmju uzturēšanu regulāro ēdienreižu laikā, tādējādi nepieļaujot iemītnieku esošo pašaprūpes spēju zaudēšanu.

[4.3] Vizītes dienā Tiesībsarga biroja darbinieki konstatēja, ka vairākās iemītnieku istabās uz naktsskapīšiem bija izvietotas pudeles ar dzeramo ūdeni. Turklāt, Centra koplietošanas telpās – gaitenēs uz galdiem bija izvietotas lielās ūdens pudeles (5 litri). Tomēr norādāms, ka minētās ūdens pudeles izskatījās nolietotas un netīras, kā arī tajās esošais ūdens izskatījās netīrs.

Saskaņā ar Eiropas Komitejas spīdzināšanas un necilvēcīgas vai pazemojošas rīcības vai soda novēršanai rekomendācijām dalībvalstīm attiecībā uz vispārējiem sadzīves apstākļiem, ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūciju administrācijai ir jāiekārto higiēniskas ūdens paņemšanas vietas, lai nepieļautu iemītnieku iespējamo dehidratāciju.¹²

Centra koplietošanas telpā pieejamais dzeramais ūdens (2024. gada 30. maijā)

Neskatoties uz dzeramā ūdens pieejamību Centra koplietošanas telpās, Tiesībsarga biroja darbinieki nav guvuši apstiprinājumu, ka visiem iemītniekiem ir nodrošināta iespēja saņemt kvalitatīvu un tīru dzeramo ūdeni. Turklāt netika novērots, ka Centra darbinieki būtu mudinājuši iemītņiekus dienas laikā uzņemt nepieciešamo ūdens daudzumu. Līdz ar to pastāv riski, ka iemītņiekam, kuri ikdienā lieto vairākus medikamentus, nav nodrošināta pietiekama šķidruma uzņemšana, kas ne tikai negatīvi var ietekmēt viņu veselības stāvokli, bet arī veicināt organisma dehidratāciju.

¹² Eiropas Padomes Rekomendācija Nr. REC (2004) 10 "Attiecībā uz personu ar garīga rakstura traucējumiem cilvēktiesību un cieņas aizsardzību", 2004, [CoE Recommendation No. REC (2004) 10 Concerning the Protection of the Human Rights and Dignity of Persons with Mental Disorder]

[4.4] Rekomendācijas:

1. **Centra administrācijai** organizēt visu iemītnieku personīgās higiēnas pasākumu nodrošināšanu ne tikai atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām minimālajām prasībām, bet arī ņemot vērā iemītnieku individuālās vajadzības un valstī esošās klimatiskās izmaiņas.
2. **Centra administrācijai** nodrošināt iemītniekiem ēdienreizēm un galda kultūrai atbilstošus galda piederumus, kā arī organizēt iemītniekiem darbinieku atbalstu ēdināšanas laikā.
3. **Centra administrācijai** nodrošināt visiem iemītniekiem kvalitatīvā dzeramā ūdens pieejamību jebkurā diennakts laikā. Vienlaikus nodrošināt, lai visi Centra iemītnieki dienas laikā uzņemtu nepieciešamo dzeramā ūdens daudzumu, tādējādi gan mazinot medikamentozās terapijas iespējamās sekas, gan arī nepieļaujot iespējamu iemītnieku dehidratācijas procesu.

5. Iemītnieku līdzdalība nodarbībās un brīvā laika pavadīšanas iespējas Centrā

[5.1] Vizītes dienā Tiesībsarga biroja darbinieki neguva pārliecību, ka ikvienam Centra iemītniekam ikdienā ir nodrošinātas Latvijas Republikas normatīvajos aktos paredzētās nodarbības un arī brīvā laika pavadīšana¹³. Neskatoties uz to, ka Centra pirmajā stāvā ir iekārtota sociālās rehabilitācijas nodaļa ar plašu nodarbības telpu un aprīkojumu brīvā laika pavadīšanai, vizītes dienā Tiesībsarga biroja darbinieki novēroja, ka Centra iemītnieki lielāko daļu sava laika pavada bezmērķīgi, guļot savās istabās, ko nevar uzskatīt par saturīgu brīvā laika pavadīšanu personām, kuras saņem ilgtermiņā institucionālos pakalpojumus.

Izvērtējot Tiesībsarga biroja darbiniekiem iesniegtu informāciju par iemītniekiem piedāvātu nedēļas aktivitāšu plānu 2024. gada maijā secināms, ka Centra iemītniekiem:

- pirmdienās ir piedāvātas individuālas nodarbības (ar guļošajiem iemītniekiem pēc viņu vajadzībām un spējām);
- trešdienās ir piedāvātas radošās nodarbības (piemēram – izkrāso pats u.tml.);
- ceturtdienās ir piedāvātas nodarbības (piemēram – galda spēļu spēlēšana u.tml.);
- darba dienās ir piedāvāta darba terapija (saimnieciskie darbiņi);
- darba dienās ir piedāvātas individuālas pastaigas (fiziskās aktivitātes iekštelpās);
- darba dienās ir piedāvāti bibliotēkas apmeklējumi;
- darba dienās ir piedāvātas pastaigas svaigā gaisā.

¹³ Ministru kabineta 2017. gada 13. jūnija noteikumu Nr. 338 „Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem” 54. punkts un 57. punkts. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/291788-prasibas-socialo-pakalpojumu-sniedzjiem>

Izvērtējot Tiesībsarga biroja darbiniekiem iesniegtu informāciju par iemītniekiem piedāvātu pasākumu plānu 2024. gadam, secināms, ka Centra iemītniekiem tiek organizētas iemītnieku dzimšanas dienu un vārda dienu svinības, koncerti, valsts svētku svinēšana un ekskursijas.

Akcentējams, ka ikvienam Centra iemītniekam ir būtiski nodrošināt ne tikai mērķtiecīgi organizētas nodarbības (veicinot iemītnieku sadzīves iemaņu saglabāšanu un attīstīšanu), bet arī sniegt nepieciešamo atbalstu brīvā laika jēgpilnai pavadīšanai, jo citādi pastāv objektīvi riski netiešā veidā veicināt iemītnieku pasivitāti, kuras rezultātā var iestāties apātisms, kas ilgtermiņā var pasliktināt arī psihiskās veselības stāvokli. Tādējādi organizējot gan kopīgas radošās nodarbības iemītniekiem, gan arī individuālās nodarbības, ir būtiski tās plānot atbilstoši viņu individuālajām vajadzībām. Turklāt Centrā piedāvātajām nodarbībām un aktivitātēm nevajadzētu būt vienveidīgām, bet gan iemītnieku vecumposmam, interesēm un individuālajām vajadzībām atbilstošām un vērstām uz katra iemītnieka veselības stāvokli, individuālajām spējām un interesēm.

[5.2] Vizītes laikā Tiesībsarga biroja darbinieki novēroja, ka pastaigās svaigā gaisā devās samērā neliels skaits no kopējā Centra iemītnieku skaita (56 iemītnieki), kas, iespējams, liecina par Centra darbinieku nepietiekamu atbalstu ikdienas pastaigu nodrošināšanā. Tādējādi vizītes dienā Tiesībsarga biroja darbinieki neguva pārliecību, ka visiem iemītniekiem ir nodrošinātas regulāras pastaigas svaigā gaisā. Vienlaikus arī netika novērots, ka iemītnieku ikdienas mobilitāte būtu mērķtiecīgi veicināta.

[5.3] **Rekomendācijas:**

1. **Centra administrācijai** nodrošināt iemītniekiem regulāras nodarbības, ņemot vērā viņu individuālo spēju izvērtējumu un plānoto mērķu sasniegšanu.
2. **Centra administrācijai** nodrošināt iemītniekiem regulāras saturīga brīvā laika pavadīšanas iespējas un aktivitātes, lai nepieļautu viņu esošo dzīves iemaņu samazināšanos un zudumu.
3. **Centra administrācijai** nodrošināt iespējas visiem iemītniekiem doties regulārās pastaigās svaigā gaisā.
4. **Centra administrācijai** veikt mērķtiecīgas darbības, lai veicinātu visu iemītnieku aktivitāti un interesi iesaistīties individuālajās nodarbībās, brīvā laika aktivitātēs un organizētajos pasākumos.

6. Darbinieku skaits un kvalifikācija

[6.1] Saskaņā ar Centra administrācijas iesniegto informāciju, uz 2024. gada 1. jūniju institūcijā bija nodarbināts 21 darbinieks: direktors (1 – pilna slodze), izpilddirektors (1 – pilna slodze), sociālā darbiniece un direktors p.i. (1 – pilna slodze), sociālā rehabilitētāja (1 – pilna slodze), sociālā aprūpētāja (1 – summētais darba laiks), ārsta palīgs (2 darbinieki ar 0,5 slodzi), aprūpētāja (9 darbinieki ar summēto darba laiku), pavāre (2 darbinieki ar summēto darba laiku), apkopēja (2 darbinieki ar pilnu slodzi), palīgstrādnieks (1 darbinieks ar summēto darba laiku).

Darba dienās katrā Centra stāvā diennaktī ar 28 iemītniekiem strādā šādi darbinieki: aprūpētāja (1), sociālā rehabilitētāja (0,5), sociālā aprūpētāja (0,5), sociālais darbinieks (0,5), ārsta palīgs (0,5), apkopēja (2). Savukārt svētku dienās un brīvdienās katrā Centra stāvā diennaktī ar 28 iemītniekiem strādā šādi darbinieki: ārsta palīgs (0,5), aprūpētāja (1), apkopēja (1).

Ņemot vērā, ka daļa no Centrā esošajiem iemītniekiem ir gulošas personas, ka arī personas ar funkcionāliem traucējumiem, kurām ikdienā ir nepieciešama pastāvīga uzraudzība un atbalsts no personāla puses, esošais darbinieku skaits, kuri ir iesaistīti iemītnieku ikdienas aprūpē nav pietiekošs, lai sniegtu ikvienam Centra iemītniekam tieši viņa individuālajām vajadzībām nepieciešamos pakalpojumus (piemēram, savlaicīgu personīgās higiēnas pasākumu nodrošināšanu, ikdienas nodarbību un saturīga brīvā laika nodrošināšanu, regulāru pastaigu svaigā gaisā nodrošināšanu u.tml.). Akcentējams, ka Centrā esošo sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas darbinieku skaita trūkums nevar kalpot par pamatojumu faktam, ka iemītniekiem paredzētie pakalpojumi nav nodrošināti Latvijas Republikas normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā un apjomā.

Jautājumā par darbinieku skaitu ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās norādāms, ka nepieciešamo darbinieku skaitu nosaka katras institūcijas vadītājs vai arī augstāka institūcija, pamatojoties uz sociālo pakalpojumu sniedzēja institūcijas vadītāja iesniegtajiem priekšlikumiem. Vienlaikus uz institūcijas vadītāju gulstas pienākums nodrošināt vienmērīgu un racionālu darba uzdevumu sadali starp darbiniekiem, kā arī regulāru kvalifikācijas celšanu katru gadu tiem darbiniekiem, kuri ikdienā strādā ar iemītniekiem¹⁴. Turklāt katras institūcijas vadītājs ir tiesīgs sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu nodrošināšanai piesaistīt arī citus

¹⁴ [Ministru kabineta 2017. gada 13. jūnija noteikumu Nr. 338 „Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem”](#)

2.2. apakšpunkts un 2.3. apakšpunkts

speciālistus, to realizējot atbilstoši iemītnieku vajadzībām un institūcijas rīcībā esošajiem finansiālajiem līdzekļiem.

[6.2] **Rekomendācija:**

1. **Centra administrācijai** izvērtēt esošo darbinieku skaitu un kompetenču sadalījumu, lai tas būtu atbilstošs esošo iemītnieku skaitam un viņu objektīvajām vajadzībām nepieciešamo sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu nodrošināšanai ilgtermiņā.

[7] Pamatojoties uz Tiesībsarga likuma 15. panta otro daļu, tiesībsargam ir tiesības sniegt Saeimai, tās komisijām, Valsts prezidentam, Ministru kabinetam, valsts pārvaldes iestādēm un starptautiskajām organizācijām ziņojumus par atsevišķiem jautājumiem. Lai nodrošinātu Centrā sniegto sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu atbilstību cilvēktiesību standartiem un normatīvajā regulējumā noteiktajām obligātajām prasībām, lūdzu Centra administrāciju un tā darbu kontrolējošās un uzraugošās institūcijas (Labklājības ministriju un Dobeles novada pašvaldību) veikt visas nepieciešamās darbības minēto rekomendāciju ieviešanai.

Par rekomendāciju izpildi un plānotajām aktivitātēm to izpildei lūdzu informēt līdz **2025. gada 15. janvārim**. Pateicos par vizītes laikā sniegto informāciju un sadarbību ar Tiesībsarga biroja darbiniekiem.

Ar cieņu

tiesībsargs

Juris Jansons